

Till

Halmstad tingsrätt
Box 193
301 05 Halmstad

HALMSTADS TINGSRÄTT
Handläggare 11

INKOM: 2026-03-20
MÅLNR: T 352-26
AKTBIL: 32

Helsingborg den 20 mars 2026

SVAROMÅL

Mål nr T 352-26; Zdravko Paic m.fl. ./.. Region Halland

Vi får i egenskap av ombud för Region Halland ("**Regionen**") inkomma med följande svaromål med anledning av Zdravko Paic, Bengt Wernersson, Emelie Persson, Rebecka Kristofferssons (tillsammans härefter benämnda "**käranden**") ansökan om stämning (aktbil. 3) och därefter beviljat anstånd (aktbil. 28).

1 INSTÄLLNING / YRKANDEN

- 1.1 Regionen vitsordar att kärandens rättigheter enligt artikel 8 i Europakonventionen har åsidosatts. I övriga delar bestrids talan. Några belopp kan inte vitsordas som skäliga i och för sig.
- 1.2 Sättet att beräkna ränta vitsordas som skäligt i och för sig.
- 1.3 Regionen begär ersättning för sina rättegångskostnader som kommer att preciseras senare.

2 SAMMANFATTANDE GRUNDER FÖR BESTRIDANDE

- 2.1 Vid överträdelser av Europakonventionen ska skadeståndets funktion i första hand vara att ge den enskilde en effektiv gottgörelse. Ett erkännande av överträdelsen utgör i detta fall tillräcklig gottgörelse.

AX ADVOKATBYRÅ

ADRESS: DROTTNINGGATAN 20-22, 252 21, HELSINGBORG
HEMSIDA: axadvokat.se

E-POST: info@axadvokat.se
TELEFON: +46 10 204 06 06

- 2.2 Om tingsrätten skulle finna att ytterligare gottgörelse ska utgå i form av ersättning ska ersättningen enligt 5 kap. 8 § skadeståndslagen (1972:207) ("SkL") bestämmas utifrån vad som är skäligt med hänsyn till överträdelsens art och omständigheterna i övrigt.

3 UTVECKLING AV TALAN

Erkännandet av överträdelsen är tillräcklig gottgörelse

- 3.1 Bestämmelsen i 3 kap. 4 § SkL anger förutsättningarna för att en svensk domstol ska kunna döma ut skadestånd till enskilda för överträdelse av Europakonventionen. Av 3 kap. 4 § 1 st 2 p. SkL framgår att den enskilde har rätt till skadestånd för "annan ideell skada" vid överträdelse av konventionen. Skadestånd enligt 3 kap. 4 § första stycket ska enligt andra stycket i samma bestämmelse endast betalas i den utsträckning det är nödvändigt för att gottgöra överträdelsen. Enligt gällande rätt innebär inte varje konstaterad rättighetsöverträdelse att ekonomisk ersättning ska utgå (se NJA 2012 s. 211 I p. 25 och NJA 2013 s. 842 p. 60).
- 3.2 I förevarande fall vitsordar Regionen att kärandens rättigheter enligt artikel 8 Europakonventionen har åsidosatts samt att Regionen brustit i dokumentation av uppgifter om spermiegivare. Ett sådant erkännande innebär en betydande form av upprättelse. Vidare ligger dessutom överträdelserna långt tillbaka i tiden och utgör inte ett pågående ingrepp i kärandens rättigheter. I fråga om Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson är det dessutom i huvudsak fråga om överträdelser som har sin grund i administrativa rutiner och informationshantering snarare än i ingripande myndighetsåtgärder. Intrången har med andra ord inte bestått i tvångsåtgärder, rättsliga begränsningar av handlingsfrihet eller andra åtgärder som typiskt sett anses särskilt allvarliga i praxis (jfr nedan p. 3.15-3.19). Det har inte visats att överträdelserna har medfört sådana konkreta och kvalificerade negativa verkningar för käranden som typiskt sett motiverar ekonomisk kompensering.
- 3.3 Regionen har dessutom, efter att bristerna uppmärksammats, vidtagit åtgärder för att klarlägga omständigheterna samt i denna process uttryckligen vitsordat att rättighetsöverträdelser har förekommit, vilket ytterligare bidrar till att tillförsäkra käranden en reell och effektiv gottgörelse (se Regionens Händelseanalys, aktbil. 4, och PwC:s granskning, aktbil. 5). Se härvid NJA 2013 s. 842 p. 57 där Högsta domstolen anger att en rättighetskränkning i första hand ska gottgöras genom avhjälpande. Mot denna bakgrund anser Regionen att ett konstaterande av respektive överträdelse framstår som en tillräcklig och effektiv gottgörelse och att något skadestånd för ideell skada inte ska utgå.

Skälig ersättning för ideell skada

- 3.4 Av 5 kap. 8 § SKL följer att skadestånd för annan ideell skada enligt 3 kap. 4 § 1 st 2 p. ska bestämmas efter vad som är skäligt med hänsyn till överträdelsens art och omständigheterna i övrigt.
- 3.5 I förarbetena beskrivs den ideella skada som kan ersättas genom en uppräkningslista av en rad negativa reaktioner. Det anges bl.a. frustration, oro, förnedring, skam, obehag, förödmjukelse samt förlust av rykte, av karriärmöjligheter och av relationer. Härvid anges även osäkerhet och ängslan som följer av långsam handläggning (se prop. 2017/18:7 s. 31). Utgångspunkten är att ersättningslaget "annan ideell skada" i huvudsak ska ersätta sådana negativa upplevelser som vid vissa brott istället kan ersättas genom kränkningersättning, trots att orsakerna till upplevelserna är andra (se prop. 2017/18:7 s. 32). Härvid anger även förarbetena att vissa subjektiva moment kan förekomma, såsom hänsyn till intensiteten i en viss skadelidandes upplevelse av en överträdelse (se prop. 2017/18:7 s. 40 f). I sammanhanget har det även betydelse vilken rättighet som överträtts och hur ingripande överträdelsen har varit samt huruvida överträdelsen varit mer eller mindre klandervärd. Det avgörande ska emellertid vara en helhetsbedömning utifrån ett objektiv synsätt (jfr NJA 2012 s. 211).
- 3.6 Av förarbetena och rättspraxis framgår vissa hållpunkter för att ge bedömningen enligt 5 kap. 8 § SKL en mer konkret innebörd:
- 3.7 För det första är skadeberäkningen av annan ideell skada inordnad i det svenska skadeståndsrättsliga systemet genom att den ska harmoniera med kränkningersättningen vid brott (prop. 2017/18:7 s. 36 och 39). Att ersättningsnivåerna ska harmoniera med kränkningersättningen har sin grund i att även om kränkning på grund av brott och överträdelse av Europakonventionen, d.v.s. orsakerna till de negativa upplevelserna, har olika karaktär så har ersättningen för kränkningarna liknande syften. De upplevelser som ska ersättas kan också vara snarlika (se t.ex. DS 2007:10 s. 34, NJA 2007 s. 584 och prop. 2017/18:7 s. 32 och 38). Huvudsakligen handlar det om att ersätta en viss sorts skada och det är då inte av avgörande betydelse på vilket sätt den har tillkommit. I sammanhanget ska det understrykas att Centrum för rättvisa i ett remissyttrande till förarbetena anfört att de av Europadomstolen utdömda beloppen ska vara normgivande. Regeringen fastslog att någon sådan skyldighet inte finns. Det är tvärtom lättare och mer ändamålsenligt för svenska domstolar att relatera och hänvisa till belopp som normalt döms ut i andra fall på nationell nivå än att försöka spekulera i hur Europadomstolen skulle bedöma en överträdelse beloppsmässigt (se prop. 2017/18:7 s. 36-37).

- 3.8 För det andra har lagstiftaren ansett att Europadomstolens utdömda belopp inte ska vara normgivande (jfr prop. 2017/18:7 s. 36 f.). Betydelsen av Europadomstolens praxis vid bedömningen av skadeståndets storlek ligger i stället i att den anger en nedre gräns genom att skadeståndet inte får hamna på en uppenbart orimlig nivå på ett sätt att det brister i uppfyllandet av rätten till effektivt rättsmedel enligt artikel 13 Europakonventionen (se prop. 2017/18:7 s. 37 och 67 f.).
- 3.9 För det tredje är skadeståndsansvaret inte tänkt att ersätta alla upplevelser av oförrätter med pengar. I praxis har det ansetts att en rätt till ersättning för annan ideell skada förutsätter att skadan är av någon storleksordning och gränsen har dragits vid 10 000 kr (jfr NJA 2012 s. 211 I p. 26, NJA 2013 s. 842 p. 61 och prop. 2017/18:7 s. 33 och 66).
- 3.10 Slutligen kan även konstateras att lagstiftaren även har bekräftat förhållningssättet att ersättning för rättighetsöverträdelse ska harmoniera med kränkingsersättningen. I samband med att ersättning för överträdelse av 2 kap. Regeringsformen kodifierades 2022 angav lagstiftaren att även dessa överträdelse skulle ersättas enligt samma principer som vid överträdelse av Europakonventionen (jfr prop. 2021/22:229 s. 41 ff.).
- 3.11 I NJA 2025 s. 416, som rörde ideellt skadestånd vid överträdelse av artikel 8 Europakonventionen och särskilt hur skadeståndsbeloppet för annan ideell skada ska bestämmas enligt 5 kap. 8 § SkL, redogjorde domstolen för ett antal faktorer som påverkar hur bedömningen ska göras. Målet rörde ett felaktigt anordnande av förvaltare vilket innebär att individen fullständigt förlorat sin rättshandlingsförmåga. Högsta domstolen underströk att konventionsskadestånd ska värderas utifrån delvis likartade utgångspunkter som kränkingsersättning och får uppskattas genom allmänna skälighetsbedömningar. Konventionsskadestånd syftar till att ersätta olika sorters negativa upplevelser och känslor som rädsla, förnedring, skam eller maktlöshet. De belopp som ersätts som annan ideell skada enligt 5 kap. 8 § SkL bör därför enligt förarbetena (prop. 2017/18:7) harmoniera med beloppen som döms ut som kränkingsersättning (jfr NJA 2025 s. 416 p. 13).
- 3.12 Utmärkande för en ideell skada är dock att den inte låter sig mätas i pengar på samma sätt som en ekonomisk skada. Storleken på ersättningen för en annan ideell skada enligt 3 kap. 4 § SkL får därför, liksom ersättning vid andra typer av ideell skada, bestämmas genom en skönsmässig bedömning baserad på etiska och sociala värderingar (se NJA 2025 s. 416 p. 24). Vidare anger Högsta domstolen att det får förutsättas att ersättning för en annan ideell skada blir aktuellt i vad som får ses som mer särpräglade situationer. Bedömning av ersättningens storlek måste därför i högre grad än vid kränkingsersättning ta sin utgångspunkt i omständigheter i det enskilda fallet, med beaktande av den aktuella överträdelsens art och förhållandena kring denna. En omständighet av betydelse är överträdelsens verkningar för den enskilde. Bedömningen ska dock göras objektivt i den meningen att hänsyn inte tas till om den drabbade rent faktiskt har känt sig mer eller mindre kränkt än vad som kan förväntas vid en typiserad bedömning.

- 3.13 I förevarande mål har det skett fyra överträdelser av artikel 8 Europakonventionen – en överträdelse i förhållande till respektive person: två donatorer (Zdravko Paic respektive Bengt Wernersson) och två personer som tillkommit genom insemination (Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson). Inledningsvis ska framhållas att omständigheterna skiljer sig mellan Zdravko Paic och Bengt Wernersson respektive Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson i den mening att de förras rättigheter enligt artikel 8 kränkts genom att deras könsceller använts för insemination utan deras vetskap. Emelie Persson och Rebecka Kristofferssons rättigheter enligt artikel 8 har kränkts genom att Regionen brustit i att säkerställa deras rätt att ta del av information om sin identitet och biologiska ursprung. Överträdelsens art och omständigheterna i övrigt skiljer sig således åtskilligt åt mellan donatorerna och de personer som tillkommit genom insemination, vilket även behöver återspeglas i den ideella skadan. Käranden gör, som det får förstås, gällande att den ideella skadan uppgår till 100 000 kr per person oaktat omständigheterna för respektive person och utan att närmare motivera varför.
- 3.14 Som grund för de yrkade beloppen hänvisas det till ett stort antal fall från Europadomstolen samt ett par svenska rättsavgöranden. Exempelvis hänvisas bl.a. till *Costa and Pavan v. Italy*, no 54270/10, ECHR och till *Mikulic v. Croatia*, no 531476/99, ECHR.
- 3.15 I målet *Costa and Pavan v. Italy* ansåg föräldrarna att deras rätt till privat- och familjeliv kränkts eftersom italiensk lagstiftning inte tillät dem att välja ett friskt embryo. I målet *Mikulic v. Croatia* var omständigheterna att en enskild försökt få ett faderskap fastställt. Efter flera års handläggning fastställde en kroatisk domstol faderskapet, men domen upphävdes senare av en överinstans och målet skickades tillbaka för ny prövning. När Europadomstolen prövade saken hade processen pågått i flera år och var fortfarande inte avslutad. Europadomstolen bedömde att det hade skett överträdelser av både artikel 6.1, artikel 8 och artikel 13 Europakonventionen. Det rörde sig med andra ord om flera överträdelser av grundläggande fri- och rättigheter enligt Europakonventionen. Domstolen dömde ut 7 000 euro i skadestånd.
- 3.16 I andra mål från Europadomstolen som rör överträdelser av artikel 8 Europakonventionen har domstolen dömt ut 5 000 pund (*Gaskin v. United Kingdom*, no 10454/83, ECHR), 7 500 euro (*Ivinovic v. Croatia*, no 13006/13, ECHR) och 7 500 respektive 7 800 euro (*Nikolyan v. Armenia*, no 74438/14, ECHR). I de två senare fallen rörde det sig om förlust av rättshandlingsförmåga, vilket av domstolen ansetts utgöra en mycket allvarlig kränkning av individernas rätt till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 Europakonventionen.
- 3.17 I svensk praxis förekommer ett par avgöranden avseende överträdelser av artikel 8 Europakonventionen. Exempelvis rör NJA 2025 s. 416 ett felaktigt förvaltarskap, d.v.s. att en

person fullständigt förlorat sin rättshandlingsförmåga, och NJA 2014 s. 323 ett felaktigt berövande av medborgarskap. Även i dessa fall bedömdes det vara fråga om mycket allvarliga kränkningar av individernas rättigheter. Utdömd ersättning uppgick till 150 000 kr respektive 100 000 kr.

- 3.18 De rättsfall som käranden hänvisar till avser i flera fall situationer där mycket ingripande åtgärder vidtagits mot enskilda, såsom exempelvis förlust av rättshandlingsförmåga eller långtgående inskränkningar i möjligheten att utöva familjeliv. I dessa fall har intrånget i den enskildes privat- och familjeliv bedömts vara av särskilt allvarlig karaktär och haft betydande konsekvenser för individens självbestämmande och rättsliga ställning. Vid bestämmande av ersättningens storlek ska enligt praxis särskild hänsyn tas till överträdelsens art och dess verkningar för den enskilde (se NJA 2025 s. 416). Bedömningen ska därför ta sin utgångspunkt i den konkreta situationen för respektive klaganden och inte i en schabloniserad ersättningsnivå. Att samtliga överträdelser formellt sett rör artikel 8 Europakonventionen innebär således inte att de bör värderas på samma sätt i ersättningshänseende.
- 3.19 De omständigheter som aktualiseras i förevarande mål är inte av motsvarande ingripande slag. Även om det ostridigt är fråga om överträdelser av artikel 8 Europakonventionen framstår intrånget, sett i relation till de allvarliga fall där relativt höga ersättningsnivåerna har dömts ut, som mindre långtgående och av begränsad varaktighet. Regionens inställning är därför att en skälig ersättning ska uppgå till ett betydligt lägre belopp.
- 3.20 I fråga om Zdravko Paic och Bengt Wernersson användes deras könsceller utan deras vetskap och godkännande. Det är fråga om någon tvångsåtgärd, omyndigförklarande eller myndighetsbeslut i övrigt. Överträdelsen består i ett felaktigt förfarande i samband med fertilitetsbehandling som lett till att deras rätt att besluta om könscellernas användning kommit att inskränkas. Dessa omständigheter pekar mot att en ersättning för ideell skada bör bestämmas till en återhållsam nivå.
- 3.21 I fråga om Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson utgörs överträdelserna huvudsakligen av brister i dokumentation och informationshantering, d.v.s. en administrativ brist som lett till ovisshet om biologiskt ursprung. Det integritetsintrång som därigenom uppkommit får därför anses vara mer indirekt till sin karaktär och mindre ingripande än i situationer där staten aktivt hindrar en person från att få sin identitet fastställd eller där rättsliga begränsningar påverkar den enskildes livsföring. Överträdelserna har inte heller inneburit att käranden varit rättsligt förhindrade att få sitt biologiska ursprung fastställt eller att de nekats tillgång till prövning i behörig ordning. Vid en närmare bedömning framstår överträdelserna i förhållande till Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson som mindre kvalificerade ur ett integritetsperspektiv än de överträdelser som drabbat Zdravko Paic och Bengt Wernersson. Intrånget har inte bestått i något direkt ingrepp i

deras kroppsliga eller reproduktiva integritet och har inte heller inneburit att staten genom rättsliga beslut eller faktiska åtgärder begränsat deras handlingsfrihet eller möjligheter att forma sitt privat- eller familjeliv. Vid en samlad bedömning bör ersättningsnivåerna, om sådan alls ska utgå, för Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson, därför bestämmas till en lägre nivå än den som eventuellt ska betalas till Zdravko Paic och Bengt Wernersson.

3.22 Sammanfattningsvis är den ersättning om 100 000 kr per person som käranden yrkat i målet oproportionerlig i förhållande till överträdelsernas art och de ersättningsnivåer som följer av svensk praxis. De av käranden yrkade beloppen skulle, om de bifölls, innebära ersättningsnivåer som i praktiken närmar sig eller överstiger sådana som i praxis förbehållits betydligt mer ingripande rättighetsöverträdelser. En sådan nivå skulle riskera att rubba den balans mellan olika typer av rättighetsöverträdelser som det svenska skadeståndssystemet bygger på. Vid en samlad bedömning av överträdelsens karaktär, dess verkningar för respektive klagande samt de principer som gäller för konventionsskadestånd enligt svensk rätt framstår det i stället som motiverat att, om ersättning ska utgå, dels bestämma ersättningen till en avsevärt lägre nivå än de yrkade beloppen, dels differentiera nivåerna mellan donatorerna respektive Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson.

AX advokatbyrå

